

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XVI. De aliis temptationibus in via purgativa contingentibus, ex
doctrina D. Bonaventuræ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

cognitionem offendit, quam per praedictam humilitatem anima adipiscitur, anima purgatur a superbia, & a dæmonibus: & propterea, quanto anima magis afflita, & depauperata, & humiliata est interius, tanto magis aptatur, & purgatur, & purificatur, ut magis elevetur; quia nulla anima potest aliter nec plus elevari, nisi quantum humiliatur, & profundius in humilitate complantatur & radicatur. Haec tamen B. Angelus.

C A P V T XVI.

*De aliis temptationibus in via purgativa contingentibus, ex doctrina
D. Bonaventure.*

Vid. *S. Philippi 1. usque ad 10. sex enumerat temptationes species live gradus, quibus DEUS purgare, erudit, & exercere solet. Incipentes, ut ad altiora ferventius contendant, quae etiam aliquando in Proficienibus inveniuntur, quas si quis apte comparat illas, quas passi sunt filii Israhel cum transirent per desertum. Placuit autem propriis hujus sanctissimi viri verbis omnia, quae circa hanc matrem scripsit, hic inscribere.*

*ubetius
exponit.
Et Directorum
mythic.
nost. An-
tonii
Tract. 2.
diss. 7.
scđ. 4.*

SANCTUS Bonaventura, rerum spiritualium distinctionis dono conspicuus, *Proces. 4. Relig. à cap. 1. usque ad 10. sex enumerat temptationes species live gradus, quibus DEUS purgare, erudit, & exercere solet. Incipentes, ut ad altiora ferventius contendant, quae etiam aliquando in Proficienibus inveniuntur, quas si quis apte comparat illas, quas passi sunt filii Israhel cum transirent per desertum. Placuit autem propriis hujus sanctissimi viri verbis omnia, quae circa hanc matrem scripsit, hic inscribere.*

Benignus (inquit) DEUS, cuius deliciae sunt esse cum filiis hominum, libenter impunitur has delicias suas servis suis fidelibus ab adolescentia sua, id est, in novitate conversionis. Sed heu! postea quosdam eorum sentit consumaces, quando ex consolatione spirituali elati ceteros despiciunt, & in torpore versi, dum famam laudis desiderant, jačantia virtutis depravantur, & hypocrita fiant: & dum meliores vident laborant, quam sunt, DEO se opponunt, gloriam DEI sibi temere usurpantes. Bonus autem DEUS sciens, quantum utilis est homini tentatio & tribulatio, prius ei ostendit consolations ducedinis, quibus postmodum in temptatione conforteret ne deficiat, & allicitur, ut semper ad eas redire desideret, nec deficiat eas requirere, donec denuo recuperet quod amissit. Sic laborant in via, prius copiola paratur refectio, ne illius labore deficiat. Sic columba longius emittenda, prius nutritur tritico cum melie, ut cum longè emissa fuerint, semper illuc redire contendant, ubi delicate se esse pastas reminiscuntur. Sic prius Petrus in montem excelsum seorsum ducitur, ubi gloriam transfigurationis Christi videat, ut postea à satana expeditus ut cribraret eum, in temptatione recoleret memoriam prioris dulcedinis quam expertus erat, & redire ad Dominum, quem tam amabilem senserat, ne diffidens & deficiens desperaret. Sic filii Israel prius manna datur in deserto, ne postea longo itinere & certamine fatigentur.

De prima specie temptationum.

S. I.

MULTAE sunt temptationum species. Prima est, subtrahit & inopia devotionis: alia sine ista nullam vel minorem virtutem habent, cum ipsa devotio sit quasi domus refugii ab omni tribulatione; id est David dicit: *Dominus nimi adiutor, & ego deſſiciam inimicos meos.* Item: *Si confi-*

*stant aduersum me castra, &c. Subtracto ergo tam singulari refugio, quod a danno modò inermis expositus est hostibus temptationum, & ideo pavidus efficitur & pusillanimis, nisi fidei & spes firmata remuniat, & patientia & humilitate te defendat, qua tunc maximè habent locum exercendi se, & magnam gloriam promerendi. Fides autem probatur, si jam credit vera esse, quae iam delit per gustum dulcedinis experiri. Dulcia nimis sunt omnia, quae de DEO gustamus, sed gustus eorum ideo subtrahit bonis, ut fides magis innatur auditi: at Scriptura quām experientia, & magis ex hoc meritiora sit. Spes probatur, si confidat DEUM sibi esse propinquum, etiam dum flagellat, & ita studeat studiose servire & placere in omnibus, ac si sentiat & videat eum sibi esse placarum. Unde Abraham laudatur, quia contra spem credidit divinae promissioni, & non hesitavit diffidencia. Ceterissime scias, quod quācumque promisum DEUS, potens est & facere. Patientia probatur, si non murmuratur contra DEUM, quasi ex sua duritate hominem tribulet & defoleat, & si longanimitate sustineat beneficium DEI, & non deficit in adversis. Humilitas probatur, si cogitet te digno puniri, quasi quod indignus est consolatio spirituali, & si justificet DEUM, quod iustè judicavit puniendo reum & ingratum, privando eum beneficio consolationis interioris. Tantum nobis debe: DEUS placere, & tantum deberimus DEUM diligere quando nos punit, sicut quando coniolamus: quia tam paupertate nos punit ut purget, sicut dum blanditur ut confoletur; ideo Apostolus ait: *Quis enim filius, quem non corripit patet?* Eccl. Joannes: *Quis amo, arguo & castigo.**

De secunda temptationum specie.

S. 2.

QUIDAM enim tentantur ex difficultate bendoperandi, & habent aliquam bonam voluntatem, sed non fortem. Ex difficultate obſtacula inveniunt, quasi qui faxum magnum volvant, & inde affliguntur, tam ex temore conscientie, qua accusant eos, quam ex dolore tardi profectus, & desiderio vita sanctioris. Quidam enim vellet habere bona opera, & non valent ad ea exequenda, seipso vice, & juxta illud Apostoli: *Velle mihi adjacer, perficere autem non invento.* Aliqui vero possent, sed illa videntur eis arida & prava, quod diffidunt ea placere DEO, velaliquas meritorum fore, & sic utroque negligentes sunt: ita incident in quamdam tribulam & diffidenciam, sicut dicit Bernardus de talibus. Sunt quin spiritualibus studiis fatigati, & versi in torpore, ambulant tristes, vias Domini: longos dies, longas querunt & noctes, frequenter murmurant, corde arido ad qualibet injuncta accedunt. Quidam enim horro terret eos, cum cogant de profectu spirituali, quasi dicant apud se: *Bona est victoria, sed dura est pugna:* dulce est primum, sed labor merendi gravis. Sic exploratores missi in terram promissionis, reversi commendabant ubertatem terre, offensibus fructibus; sed terrae sunt populum pro difficultate impugnationis hostium, & proceritate inhabitantium. Ita Religiosi quidam explorantes terram per Scripturas, gaudia magna prædicant in celo fore, sed pugnas temptationum & labores spiritualium exercitorum ita exhortant,

rent, quod potius volunt in deserto mori, quam introduci in terram promissionis: hoc est, magis volunt in quadam medio statu remanere inter secularem & spiritualem vitam, quasi inter Aegyptum & terram promissionis, in defero aecologia conversationis, quam per labores & tribulaciones pervenire ad gloriam perfectionis. Gigantes territi etiam mirantur, & timent quasi monstra Enacim, cum magnorum Sanctorum vitas considerant, & de propria parvitate difidentes, illorum perfectionem attingere non ex humilitate, sed ex paviditate deferant, causantes & murmurantes contra DEUM, quod tam dura servititia ab hominibus requirat, sicut illi qui educti erant de Aegypto ad tales miseras tolerandas; unde etiam tam pauci veniunt ad perfectionem, sicut de omnibus supra ad pugnam enumeratis, tanum duo terram promissionis intraverunt: quia illi soli perfecti sunt Religiosi, qui etiam in pugna tentationis & in exercitu virtutis, infatigabiliter constant, & in pugna resistendo malis, in exercitu insistendo bonis usque in finem.

De tertia temptationum specie.

§. 3.

Ex hoc sequitur alia tentatio, scilicet fastidii, qua fastidit homo omne bonum, taret eum orare, legere, meditari, taret eum audire bona vel loqui, vel operari, vel intercessione divinis, etiam que sine gravi labore posse facere: & exinde, quia ad magna virtutum premia pervenire diffidit, etiam in minoribus exercet fastidium. Et quod hæc tentatio ex priori oratione ostenditur; quia statim post mormur populi pro labore, sequitur mutmut pro fastidio manu, quod significat spiritualis perfectionis alimentum, sicut sunt verba scriptæ Scripturæ & bona opera, quæ patcent hominem & animam, & reficiunt conscientiam. De hoc Propheta dicit: *Omnem efaciam abominationem a anima eorum, & appropinquaverunt usque ad portas mortuorum.* Ad duo autem trahit ista tentatio: aut ad exteriore consolatiunculas & auxiliates levitates, ut qui non habent in spiritualibus consolacionem, latenter in carnalibus querant & in seculibus, ut consulant fastidio quo vexantur: sic & illi qui manna naufragant, carnes concupiscunt, & pepones, & porros, &c. id est, terrena & carnalia gaudia, sollicitudines exterorum negotiorum, quæ sua acreidine, quasi porri, fastidientem gustum mutando delectant, sed postea conscientiam amaricatam ad fletum compellunt, aur ad nimiam tristitiam trahunt. Hæc tentatio fastidium non habet in spiritualibus delectacionem, & in carnalibus consolari renuit, sic nosquam inventis refugiam, malo more consumit. Solum ergo restat, ut infantem clamorem ad Dominum dum tribulantur, ut de necessitatibus suis liberentur, & sacrificient sacrifici in laudis, & annuntient opera ejus in exultatione, id est, recolant beneficia DEI, ut ex illis ad laudem ejus in exultatione spiritus provocentur.

De quarta temptationum specie.

§. 4.

Quod si statim non successerit, sequitur alia tentatio gravis, impatiens contra DEUM,

quare tam durus & immisericors sit tribulatio, quare tam patens in dando gratiam ego, & tam anxie petenti, tam importunè pollutanti? Et hæc tentatio quandoque tam valida est, quod quasi insani homo & palpitar ex vehementi mortore, quia ibi non inventi solatium, quod deberet ei esse unicum refugium in oratione, & in tanta suppositione, cum Dominus dicas: *Qui querit, invenit, &c. & Job: Clamo ad te, & non exaudies me, & non respici me: nunc atque mihi in crudelium, & in durissima manus tue adversaris mihi.* & Iacob: *Multitudine misericordiarum tuarum & miserationum super me continuuerunt se, &c. & Habacuc: Vt sive quis Domine clamabo, & non exaudiens? &c. itē, Exurge, quare obdormi Domine &c. item illud murmur filiorum Israel: *Este Dei in nobis, an non?* Hæc omnia illius tentationis anxietatem exprimunt, quæ non valer melius superari, nisi patienter tolerando, & humiliter expectando, donec nobis benignitas suæ vultum dignetur ostendere, & manum largitatis aperte, ut colum, quod super nos quasi æneum sentitur, stillas gratiae nobis influar, & terra cordis nostri quasi ferrea, emolliat pluvias benignitatis Domini, deructum suum, id est, affectus pios & desiderium devotionis.*

De quinta temptationum specie.

§. 5.

ILIA autem tentatio magis periculosa est, quæ minus molesta sentitur, quando ex longo tempore & usu subtraktionis grata & devotionis, post multa anxia desideria & labores pro recuperanda gratia, homo quasi laetus remittit animum suum ab intentione querendi, & sub colore patientiae, definit oculos attollere ad opes, quas se habere posse non videt, & cum indignanti humilitate cogitat se fortè indignum tali gratia, & quod forsitan de ipso illud ordinavit DEUS, ut ad exteriora conversus multis profit, & ideo ab interioribus sic repulitus, vult etiam sub discretionis velamine deinceps parcere sibi, ne corpus rursus debilitetur, vel caput irrecuperabilitate destruantur, & incipit remissio eis in studio orationis, & ad confabulationes promptior, ad evagandum proximorum sive parati, ad corporis commoda studiorum, ad inanes jocos promptior, ad exteriore occupationes, sub specie redimenti tempus utiliter, voluntarius & intentus. Et ita paulatim subtrahitur ei fervor, & desiderium proficiendi refrigeratur, & studium languescit, subintrant affections Religiosarum feminarum usque ad visitationes illarum, & omnibus aliis exercitüs, solum remanet ei ad solarium dilectile, quia adhuc se loqui de spiritualibus, per quod vel se ipsum præferat multis inexperti talium experientiarum spiritualium; vel acquirit sibi nomen apud Religiosas feminas, quæ existimant: cum loqui ex abundantia cordis, & esse bonum instructorem vita spiritualis & devotionis inter se. In hujus temptationis tempestate plurimi fluctuant, & pauci enavigant, quoniam amor afficit, nec desiderium trahit, nec timor stimulat, nec fervor proficiendi urget, remissi in omnibus, & siqua bona videtur facere, exusu quodam vel pudore faciunt humano, vel ex timore, ne deterius eis concingat. Unde qui hoc desiderat superare, oportet ut vim libime faciat, tam cordi quam corpori, sicut pigrum animal, quod calcitibus trahitur, & flagellis agitur:

X 4

qui-

quidam namque trahuntur impetu furoris ad bonum. Sicut igitur illi indigeni fratre quo retrahuntur ne præcipitentur, ita alii indigeni flagello impellente, quo ad bonum quasi coacti incitentur. Misericors autem DEUS, quod difficilis quis in tentationis pugna certaverit, eò magis perfectionis gratiam retribuit in praesenti, & majoris gloriae premium in futuro.

De sextatentationum specie.

s. 6.

SUNT & alia plurimæ tentationum species, *Vid. loc. supra cit. Philip. art. 3.4. s. & 6.* quarum naturam & origines persequi longum esse. Si enim nullus Medicorum omnes morborum corporalium varietates & dolores plenè potest cognoscere, quantu[m] minus spirituales morsos tentationum & passionum, quæ subtiliores sunt, valer aliquis plenè discernere, nisi Spiritu sancto plenissime illustratus. Acerbisissimam tentationes videtur, haesitatio in fide Catholica, & desperatio de DEI misericordia, & spiritus blasphemæ contra DEUM & Santos, & tentatio in jecundisib[us] manu[is] & le peritendi, & quedam perplexitas querulosa conscientie medicinale consilium non admicendi. Haec tenus D. Bonaventura.

C A P V T XVII.

De remedis contra predictas tentationes seu desolationes.

Ego sum sanè jam multa de tentationibus, *Legend. art. 2. 3. 4. 5. 6.* qui a Incipiente, & etiam aliquando Protagonistæ à dæmonie fortiter impugnantur, diximus quoque de caesis desolationis trestat nunc, ut quæ liter qui tentari sunt, ut cum tentatione faciant Philipp[us], proventum, explicitemus, ac remedia aliqua, quæ locū sup. sit. maxime art. 6.

Viva fides præcipuum est contra has tentatio[nes] re-mediū. *Sunt autem quæ amplissima remedia, sed nos brevitat[em] conlutenies, quæ posteriora sunt præferemus. Primum in omnibus, cuiuscumque conditionis sunt, tentationibus sumendum est nobis scutum fidei, ut dæmoni efficaciter relutere valamus. Cui, inquit S. Petrus 1. Epistola cap. 5. resistire fortis in fide. Sumendum est igitur fidei scutum in omnibus ut inquit S. Paulus. Et Propheta: Scuto circundabit te veritas eius, Pl. 90 Oportet igitur, ut loquitur S. Bernardus. Serm. 5. in Psalm. Qui habitat, ut quia undique circundat es tentationibus, scuto circundabit te veritas eius; ut quemadmodum undique bella, undique sin præsidia. Veritas autem circumdat quia verax quipromittit, & sic exhibet ut promittit. Fidelis DEVS, ait Apostolus 1. Cor. 10. qui non patietur vos tentari supra id quod potestis. Ac si apertius dicatur: Si viva fide credamus veritates Scripturae & testimonia omnia, quæ ad fidem nostram spectant, nulla ratione deficiemus in tentatione. Viva ergo fide tempore tentationis credere debemus fidem & veracem esse Deum, qui nobis promisit se non permisurum, ut dæmonis tentationes, nostras ad resistendum vires excedant. Et ideo Apostolus inquit: Fidelis DEVS, qui non patietur, &c. primo loco afflictis & tentatis ante oculos objiciens DEI summam fidem & veritatem, ut hac fidei fiducia tentationibus non succumbant.*

Præterea Scriptura divina monet nos fidei scutum amplecti, quia viva fide muniti, victores in Præstans tentacionibus omnibus evademus: & ideo appellat scutum fidei, quia scuto in pugna omnia corporis membra proteguntur, & in illo cunctas hostium nostrom sagittas excipiunt; iocque videatur est in Proverbii Spiritum sanctum verbum DEI nomine scutum appellare. Omnis sermo DEI, inquit Proverb. 30. clypeus est omnibus sperantibus in eum. Sanctus Paulus etiam eodem nomine illud compellat, dum ait Ephes. 6. In omnibus sumentes scutum fidei, &c. Siquidem verbum DEI omnibus ipsi fidelibus est tamquam pelta quadam ænea, clypeusque fortissimus, quo cor ipsum constitutum, & totus denique homo ab hostiis pretulatur. Ubi adnotandum est, singularia laudes velbo DEI vertendam esse, quod à S. iure sancto clypeus vocetur: idem enim est ac si dicaret, ipsum universale quoddam præsidium esse contra omnes inimici tentationes, quemadmodum scutum est contra omnes hostium insultus.

Galea, gutturalis, pectoralis, superhomeralis, manicae, armillae, currale, arma defensiva sunt; est tamen inter ipsa non mediocris dicta pars: galea namque solum caput defendit, collum gutturalis, pectorale peccus, super hominale humeros, manica manus, brachia armilla, curra cruralis, & cetera armotum genera ceteras corporis partes, unumquodvis suam tutantur: at scutum universale propugnaculum est, omnia protegens servansque: hoc enim & brachia, & peccus, & caput, ipsoque lacertos contutuunt; denique nullum datur membrum, quod ab ipso subdidum non caspiat, et enim quaque sum ad elendendos & facile protendit potest. Et tibi energiam veibi DEI graphicè depictam: multum enim differt à ceteris peculiaribus virtutibus, quæ pantes sunt armaturæ Christianæ, & una quævis carnis propriisib[us] contraria iactus solium propriissimum. Calix asibi dimenabit & lacrimam, superbiabit debet humilitas, iam recubedit misericordia, avulsa reprimit liberalitas, & sic demum reliqua singula virtutes singulis sibi contrariantibus viuis sece opponunt: at veiò fides & verbum divinum habent se instar clypei, ad tentationem omnium directi, omnibus omnium tentationum iubus obviant, & generatim & speciarim præsentianum contra omnia via remedium praestant.

Quoniam S. Petrus Apostolus, ceu Deus quidam militaris artis perillissimus, admonet nos & horitur, ut scutum fidei, quo diabolus omnimodo resisteret possimus, amplectamur, ne à leone illo rugente, & cuncte querendo quem devore, subito prosternamur. Et quoniam res ista rati est momenti, statuit Ecclesia quod diebus singulis sub Completorium hæc verba reierentur: Fratres, sobri estote & vigilate, quia adversum se diabolus tranquillus leo rugiens, circuit querens quem devoret, currisse fortis in fide; inculcans nobis quotidie dictum in omnino illud certamen, quo demon nobiscum conflitit, & ob oculos nobis statuendo defensiva anima, quibus nos munire valamus, ipsum feliciter fidei scutum.

Et quo licet, aperiuit nobis in Sacra pagina & dogmatibus à fide traditis armam: aratum quodam præclarum, omni genere a mortuorum defensorum & offensivorum instrutum, ad verius multiformes dæmonis infidias appolligimorum: quod & sponsa in Cantico hinc vel bis adumbavit, quibus de Ecclesia sancta sic fatur Can-

4. Secundum cum propria D. Gregorii Ecclesiasticæ quæsitiones Jutaria o ut idem sa, lares ac si die rum & dem ad dilectionem

Unguiculata tamina perera peperi in loca mundi benej est, ut sint so luna sed in hendi que intell quic mas sunt viric filii den con nob vere circa luna ex; tis, eu ad fuit et

Duplex fide & fide Sciri-pa se unien-dim- du